

NORRKÖPING

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET (SPN)

ALLMÄN

1(12)

2024-01-16

Vårt diarienummer

SPN 2023/0297 432

Handläggare, titel, telefon

Carolina Ljungqvist, ekolog

011-15 27 86

Remiss - Förslag till Beslut om utvidgning av Händelö naturreservat i Norrköpings kommun samt fastställande av skötselplan för Händelö naturreservat

Norrköpings kommuns beslut

Norrköpings kommun utvidgar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken Händelö naturreservat med ett område inom fastigheten Händelö 2:2 vid Grymön på nordvästra Händelö. Naturreservatets gräns framgår av den snedstreckade ytan omgiven av heldragen svart linje på bifogad karta, bilaga 1.

Syfte och föreskrifter som anges i beslutet om bildande av Händelö naturreservat 30 november 2013 (KS 2013/0566-9; se Bilaga 3) ska gälla också inom det utvidgade naturreservatet.

Under A -föreskrifterna ska det läggas till en föreskrift enligt följande: Dessutom är det förbjudet att utan kommunens tillstånd: 7. Anlägga ledningar för teknisk försörjning av kolonistugorna i Grymön-Ringens koloniområde.

Till föreskrifternas undantag ska under ” Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för att” läggas till en punkt enligt följande: 8. utföra grävning i hagmarken på Grymön i syfte att anlägga småvatten för att öka områdets biologiska mångfald, under förutsättning att det kan genomföras utan att skada områdets befintliga naturvärden.

Det undantag i föreskrifterna som gäller för detaljplan enligt beslut 2013 ska i den utvidgade delen även gälla för områdesbestämmelser för Grymön-Framnäs (0581K-22A:1077).

Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Fastställande av skötselplan

Norrköpings kommun fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan,

Postadress

Norrköpings kommun
Samhällsbyggnadskontoret (SPN)
601 81 Norrköping

Besöksadress

Förvaltningshuset
RosenTrädgårdsgatan 21

Telefon

011-15 00 00

Telefax**E-post**

samhallsbyggnadskontoret@norrkoping.se

Internet

www.norrkoping.se

bilaga 4, för hela Händelö naturreservat inklusive utvidgad del. Fastställd skötselplan ersätter tidigare skötselplan från 2013.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Norrköpings kommun.

Skäl för beslutet

Händelö hyser ett av landets främsta ekområden. Ekmiljöerna är idag starkt hotade i hela EU och Sverige har inom unionen ett stort ansvar för bevarandet av dessa. I Händelös ekbackar är särskilt insektsfaunan artrik med många rödlistade och sällsynta arter. Reservatsområdet som bildades 2013 utgörs av Natura 2000-området Händelö (SE0230134) och kringliggande ekvärdekärnor, samt restaurerings- och nyplanteringsområden.

Det utvidgade området utgör en av Händelös ekvärdekärnor som inte skyddades i 2013 års beslut. I samband med anläggning av industrispåret Kardonbanan åtog sig Norrköpings kommun att inom ramen för ett ärende om artskyddsdispens skydda det utvidgade området permanent. Det utvidgade området ligger i nära anslutning, cirka 250-300 meter, till naturreservatets delområden vid Händelö gård och Västerbyholms gård och förstärker spridningssambanden i den nordvästra delen av reservatet. Reservatsbildning är lämpligt för att säkerställa ett långsiktigt skydd och en skötsel som gynnar arter knutna till eklandskapet över tid. Ekvärdekärnan inom området är i behov av restaurering på grund av igenväxning samt i behov av kontinuerlig skötsel genom betesdrift. En före detta betesmark med öppen gräsmark och uppslag av ung ek och andra lövträd inkluderas i utvidgningen för att skapa bättre förutsättning för bete samt för att möjliggöra förstärkningsåtgärder för ek genom att släppa upp och/eller nyplantera ek i området. Skydd och fastställande av skötselplan för området bedöms även bidra positivt till bevarandet av livsmiljöer för mindre hackspett och rosenfink och därmed uppfyllandet av kraven för artskyddsdispensen för Kardonbanan.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § Miljöbalken skall densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Kommunen har, i enlighet med 3 kapitlet miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Händelö naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. Reservatsbeslutet är en konkretisering av hur ekmiljöerna ska tillvaratas enligt fördjupad

översiktsplanen för Händelö (2006-04-20). Händelö ska enligt översiktsplanen utvecklas med hänsyn till naturvärdena.

Hela det utvidgade området ligger på kommunal mark. Beslutet strider i vissa delar mot områdesbestämmelser för Grymön-Framnäs (0581K-22A:1077) inom delar av områdesbestämmelserna som betecknas *LI*; *område får endast användas till bebyggelse av kolonistugor*. Gränsdragningen har samrått med koloniföreningens styrelse och förslaget inkräktar inte på områden som används som tomtmark. Undantag för del av reservatet som strider mot områdesbestämmelser införs i föreskrifterna i enlighet med motsvarande undantag för detaljplaner i det gällande reservatsbeslutet från 2013. Möjlighet att nyanlägga ledningar till stugorna läggs till i en ny föreskrift. Befintliga tekniska anläggningar så som ledningar mm får enligt gällande reservatsbeslut från 2013 bibehållas och underhållas.

Den södra gränsen har anpassats till Norrköpings hamns verksamhet och framtida behov vid mudderupplaget Hällaupplaget. Reservatet hindrar inte fortsatt verksamhet inklusive höjning av upplagets nivå enligt gällande reservatsbeslut från 2013.

Kommunen bedömer att reservatsbildningen inte försvårar för kolonistugeägarna, koloniföreningen eller hamnens verksamhet.

Norrköpings kommun har i sin översiktsplan pekat ut storskaliga översvämningsskydd längs stadens kustremsa och i Bråviken till följd av stigande havsnivåer, som kan komma att påverka strandnära delar av Händelö naturreservat i framtiden. Ett eventuellt framtida anläggande av översvämningsskydd hanteras lämpligast genom revidering av naturreservatet eller genom dispensprövning när ytor som kan komma att behöva tas i anspråk har identifierats.

Intresseprövning

Kommunen har i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Händelö naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Kommunen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Kommunen gör

bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet.

Agenda 2030, miljö kvalitetsmål och ekosystemtjänster

Utvidgningen av Händelö naturreservat är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Ett rikt odlingslandskap om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Utvidgningen bidrar även positivt till Agenda 2030 mål 15, Ekosystem och biologisk mångfald, genom att långsiktigt skydda och förvalta ett biologiskt värdefullt eklandskap. Beslutet bidrar positivt till stödjande ekosystemtjänster, biologisk mångfald och livsmiljöer samt kulturella ekosystemtjänster genom att bevara och restaurera ett gammalt kulturlandskap knutet till Händelös mosaikartade herrgårdslandskap med betade ekmiljöer.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Händelö ekbackar naturreservat har dokumenterats av kommunen i det tidigare Naturvårdsprogrammet (kommunala naturvårdsobjekt), genom särskilda utredningar av ekmiljöerna på Händelö, av Trafikverket inom ramen för vägutredning för Norrleden samt av Länsstyrelsen i inventering av Skyddsvärda träd i Östergötland, i undersökning av vedlevande insekter på Händelö och i Bevarandeplan för Natura 2000-området Händelö, samt i kommunens planeringsunderlag Kunskapsunderlag för grönstruktur - Norrköpings stad (SPN 2017/0190, 2020).

Under 2022 - 2023 utfördes en förstudie med representanter från samhällsbyggnadskontoret, där förutsättningar för utvidgning av Händelö naturreservat utreddes. Inför framtagandet av ett remissförslag för utvidgningen har dialog förts med representanter för Grymön-Ringens koloni- och idrottsförening och Norrköpings hamn. Inför remiss av beslut gjordes en kontroll om eventuella ledningsägare kan beröras av den utvidgade delen av reservatet genom ledningskollen.se samt en fastighetsutredning. EON, Vattenfall och Skanova har luft- och markledning i området. Det kommunala VA-bolaget Nodra har deltagit i förarbetet. Nodra har inga ledningar inom området. Koloniföreningen har sommarvatten som försörjs av Nodra vid anslutningspunkter utanför området.

Revidering av skötselplan

Skötselplanen för Händelö naturreservat revideras för att inkludera det utvidgade området samt för att göra vissa uppdateringar och justeringar av

åtgärder, vilket innebär att en ny skötselplan fastställs för hela Händelö naturreservat.

Övrigt

Strandskydd

Vissa delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kapitlet miljöbalken.

Bilagor

1. Beslutskarta (Förslag)
2. Detaljkartan, utvidgad del
3. Syfte och föreskrifter för Händelö naturreservat (Norrköpings kommun 2013, KS 2013/0566-9), med tillägg till föreskrifter enligt förslag om utvidgning (SPN 2023/0297)
4. Skötselplan för Händelö naturreservat, reviderad 2023
5. Följebrev remiss
6. Sändlista remiss

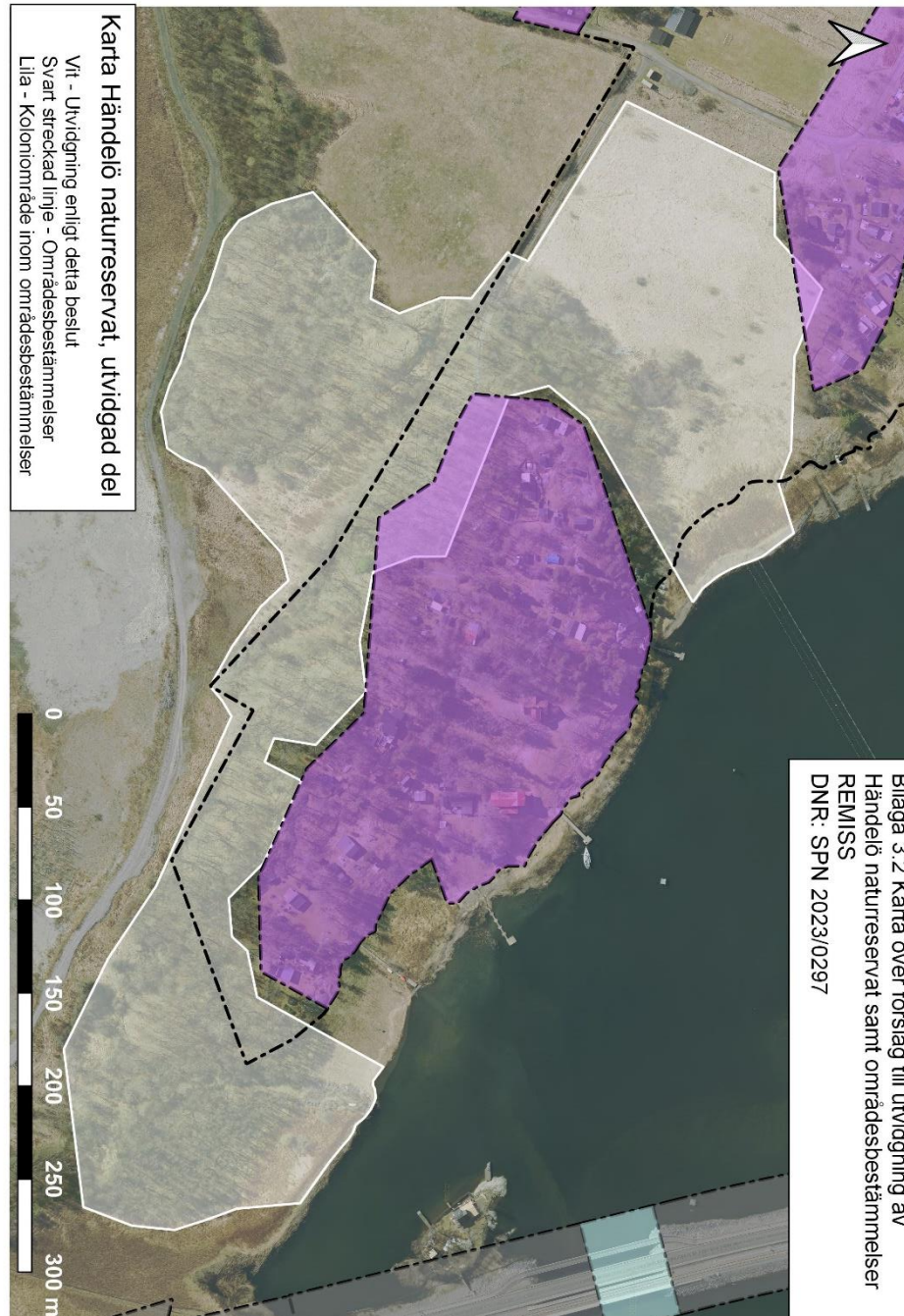
Bilaga 1. Beslutskarta (Förslag)

Bilaga 2 Detaljkartor

Detalj-karta 2.1 flygbild över utvidgad del

**Detalj-karta 2.2 flygbild över utvidgad del och
områdesbestämmelser för Grymön-Framnäs (0581K-22A:1077)**

Kartbildens visar att förslag till utvidgning av naturreservat (vitt) överlappar områdesbestämmelser för Grymön-Framnäs (svart streckad linje och lila ytor). Lila områden är planlagt för koloniområde. En mindre del av detta område, bestående av skogsmark, överlappas av förslaget.

Bilaga 3. Syfte och föreskrifter för Händelö naturreservat (Norrköpings kommun 2013, KS 2013/0566-9), med tillägg till föreskrifter enligt förslag om utvidgning (SPN 2023/0297)

Föreskrifter som markerats med **fet stil** är tillägg som föreslås i beslut för utvidgning av Händelö naturreservat SPN 2023/0297. Övriga föreskrifter är de gällande föreskrifterna för Händelö naturreservat som beslutades 2013-09-30.

Syftet med reservatet

Syftet med Händelö naturreservat är att bevara områdets värdefulla ekmiljöer, lövlundar, blandbarrskogar och typiska växt- och djursamhällen i ett gynnsamt tillstånd. Detta omfattar bland annat utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000. Prioriterade bevarandevärden är ekmiljöer och trädklädd betesmark. Området ska också vara tillgängligt för friluftslivet.

Reservatets syften ska nås genom restaurering och hävd av befintliga naturvärden samt genom plantering av ek och buskar på åkermark för att på så sätt skapa en sammanhängande ekmiljö med funktionella länkar mellan dagens värdekärnor. Syftet för friluftslivet ska nås genom naturinformation och anläggningar för det rörliga friluftslivet.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. Bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning
2. Uppföra torn, byggnad eller annan anläggning
3. Anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster
4. Anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling.
5. Avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
6. Tillföra växtnäringssämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen.

Dessutom är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

7. Anlägga ledningar för teknisk försörjning av kolonistugorna i Grymön-Ringens koloniområde.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar kommunen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. Utmärkning av, och information om, reservatet
2. Skötsel i form av plantering av träd och buskar knutna till trädklädda betesmarker, naturvårdsröjningar, naturvårdsgallring, slåtter och särskilt artbefrämjande åtgärder såsom uppsättande av holkar, markflorarestaurering och skapande av död ved.
3. Dokumentation i form av olika art- och naturtypsinventeringar
4. Iordningställande av parkeringsplatser, naturinformationsanläggningar, toalett, rast- och grillplats och vandringsleder med mera.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver kommunen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla
2. Samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
3. Framföra motordrivet fordon, med undantag för vägar som enligt annan lagstiftning är tillåtna för motorfordonstrafik
4. Plocka hela eller delar av mossor, lavar och svampar med undantag av enstaka individer för artbestämning samt bär och matsvamp
5. Störa djurlivet genom att till exempel klättra i boträd. Detsamma gäller att samla ryggradslösa djur med undantag av enstaka individer för artbestämning
6. Göra upp eld annat än på plats som kommunen har markerat med skylt.

Dessutom är det förbjudet att utan kommunens tillstånd att:

7. Anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet
8. Utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-4.

Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för att:

1. Anlägga av en väg mellan Lindö kanal och Motala ström i enighet med det syfte som framgår av vägutredningen för Norrleden (2010-12-30) och efter tillstånd enligt 7 kap. 28a § Miljöbalken
2. Bibehålla och underhålla befintliga tekniska anläggningar (2013-06-13) såsom vägar, industrispår, ledningar, diken och pumpstationer. Detsamma gäller moderniserings- och upprustningsåtgärder av dessa, under förutsättning att större yta ej tas i anspråk. Ansvaret för skötseln av anläggningarna påverkas ej av reservatsbeslutet
3. Anlägga tre fastighetsinfarter genom skötselområde 4a. Av dessa får två anläggas från Oceangatan till Båken 3 och en från Hanholmsvägen till Enslinjen 3 eller markområdet närmast österut
4. Fortsätta befintlig verksamhet inom Hälla muddrupplag vilket även innefattar höjning av upplagets nivå. Detta under förutsättning verksamheten utförs på ett sådant sätt att möjligheterna att i ett längre perspektiv upprätthålla avsedd ekologisk funktion inom berörda delar av naturreservatet säkerställs
5. Anlägga nytt industrispår från befintligt spår nordväst om Oceangatan till kvarteret Märket. Åtgärden förutsätter att trädskyddszonen ej överstiger fem meter på respektive sida om spåret
6. Bibehålla verksamheten inom bergumsanläggningen i anslutning till kvarteren Ljudbojen och Lysbojen tills bergummen fyllts ut. Verksamhetsutövarens rättigheter att nyttja anläggningen påverkas ej av reservatsbeslutet. Detsamma gäller ansvaret för avveckling och återställning av området
7. Utföra sanerings- och återställningsåtgärder kopplade till de befintliga tomma oljeledningarna ovan mark från Ramshällsanläggningen. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas ej av reservatsbeslutet. Inför åtgärder enligt ovanstående undantag som riskerar att påverka naturvärden ska samråd med naturvårdsförvaltningen ske. Samråd kan även krävas med länsstyrelsen.
- 8. utföra grävning eller schaktning i hagmarken på Grymön i syfte att anlägga småvatten för att öka områdets biologiska mångfald, under förutsättning att det kan genomföras utan att skada områdets befintliga naturvärden.**

För att möjliggöra fortsatt utveckling av verksamheten på fastigheten Båken 2 ska justering av naturreservatets gräns mot fastigheten vara möjlig inom området sydväst om Båken 2. Justeringen förutsätter att vägområdet för Norrleden ej berörs, att nödvändig passage för betesdjur mellan berörda delar av naturreservatet säkerställs samt att naturreservatets yta ej minskar med mer än 0,5 hektar. Förändringen ska fastställas genom beslut om gränsjustering.

Inom de delar av naturreservatet där bestämmelser i detaljplan ej är förenliga med naturreservatets syfte och föreskrifter börjar dessa att gälla då erforderliga förändringar i detaljplanen vunnit laga kraft. Dessförinnan råder inom dessa delar samrådsplikt med länsstyrelsen inför samtliga åtgärder som riskerar påverka naturvärden eller på annat sätt försämra förutsättningarna att nå reservatets syften. **Det undantag i föreskrifterna som gäller för detaljplan enligt ska även gälla för områdesbestämmelser för Grymön-Framnäs (0581K-22A:1077).**